

Att hålla demokratin vid liv

Den största faran för demokratin är att unga inte tror att deras röster spelar någon roll.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Uppdragsbeskrivning	1
1.2	Bakgrund	1
1.3	Syftet med uppdraget	2
1.4	Resultatet av uppdraget	2
1.5	Samarbeten	2
1.6	Avgränsningar	2
1.7	Beredningens sammansättning	2
2	Aktivitetsplan	3
2.1	Högstadieskolor	3
2.1.1	Magnarps skola	3
2.1.2	Nyhemsskolan	3
2.1.3	Strövelstorps skola	4
2.1.4	Kungsgårdsskolan	4
2.2	Fortsatt kontakt och aktiviteter med gymnasiet	4
2.3	Enkät elevråden	5
2.4	Elevrådets dag	5
3	Slutsatser	6
3.1	Förslag på fortsatta åtgärder 2024	7
3.1.1	Gymnasiet & högstadiet	7
3.1.2	Högstadiet	8
4	Referenser	9

1 Inledning

Kommunfullmäktige beslutade att beredning 1 skulle fortsätta med frågan kring lokal demokrati efter väl utfört arbete under 2023 med gymnasiet. Denna rapport ska ses som en del två av den rapport de lämnade in under 2023 med en omfattande omvärldsanalys. Då uppdraget har inneburit insatser och aktiviteter på skolor beskriver denna skrift dem.

1.1 Uppdragsbeskrivning

Uppdraget innebär att beredningen engagerar barn på högstadiet, ålder 13-15 år, kring demokratiska processer (genom event med mera) och genomför en undersökning kring deras intresse för samhällsfrågor. Detta uppdrag innebär således både punktinsatser och en analys.

För att ett sådant projekt ska bli lyckat behöver beredningen samverka med högstadiet och elevkåreerna. Även ungdomsfullmäktiges yngre medlemmar kan vara intressanta som referensgrupp. Det är viktigt att politiker samverkar mer med unga för att få ett kunskapsutbyte och utöka intresset för lokal politik. Ett uppdrag för detta skulle stärka det lokala demokratiska arbetet framåt och både skapa intresse hos högstadielever och kunna utgöra material för partierna.

Uppdraget handlar inte enbart om partipolitisk verksamhet utan också om politiska aktiviteter. Exempelvis skrivit under namninsamlingar, skrivit insändare, varit med i medborgardialoger, kontaktat politiker i kommun, diskuterat politik, arbetat i organiserad politik, aktiv i elevkår etc.

1.2 Bakgrund

Unga människors politiska eller eventuella brist på samhällsengagemang är ett återkommande ämne. Diskussionen kretsar ofta kring vilka konsekvenser vi kan se om den yngre generationen inte deltar i det politiska rummet och i politiska partier (Amnå & Helander, 2022). Parallellt har vi en engagerad ungdomsgeneration där intresset för politiska sakfrågor ökat något över tid enligt Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor (2021).

Omvärldsbevakning påvisar att demokratin blir allt otydligare samtidigt som invånare vill se tydliga demokratiska processer och medborgarinflytande. Förtroendet för politiskt styrda organisationer är lågt och detta påverkar invånarnas engagemang i lokalpolitik. Att engagera unga tidigt att ta del av demokratiska processer kan vara ett sätt att vända trenden.

1.3 Syftet med uppdraget

Syftet med uppdragsförslaget är att få en fördjupad kunskap om barn och ungas förhållningar om lokal demokrati, samt att engagera.

1.4 Resultatet av uppdraget

Att högstadielever får förståelse för demokratiska processer, blir engagerade, samt skaffar sig kunskap i hur kommunen kan arbeta för att stärka den lokala demokratis förutsättningar.

1.5 Samarbeten

Interna

- Cecilia Friberg, lärare Strövelstorpsskolan
- Daniel Henriksson, förstelärare gymnasiet
- Daniel Nilsson verksamhetschef grundskolornas rektorer
- Högstadiernas elevråd
- Linda Lemheden, social hållbarhetsstrateg
- Malin Klintfjäll, beredningskoordinator
- Markus Eek gymnasiechef
- Patrik Nyqvist, lärare Nyhemsskolan
- Ungdomsfullmäktige

Bild: Några av beredningens ledamöter ute på en skola för att möta elever

Externa

- Rebecka Hinn, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)
- Erik Amnå, professor emeritus Örebro universitet

1.6 Avgränsningar

Primärt fokus kommer att vara riktat mot elever i högstadiet, men kontakten med gymnasiet kommer att fortsätta under det pågående uppdraget.

1.7 Beredningens sammansättning

- Cornelis Huisman (M) ordf.
- Linda Böcker Åkerman (C) 1 vice ordf.
- Inger Nyrell (S) 2 vice ordf.
- Bo Månsson (SD)
- Britt-Inger Tinnert (M)
- Christian Hedman (S)
- Maria Häggström (M) fram till maj-24
- Adrian Kepka (M) från maj-24
- Gustav Svensson (SD)
- Nelly Persson (KD)
- Eva Landgren (S)
- Ewa Juneborg (L)
- Åsa Hansen (V)
- Marianne Larsson (S)

2 Aktivitetsplan

Beredningens uppdrag var att kontakta samtliga högstadieskolor i kommunen för att erbjuda en samverkan där skolorna fick välja utifrån olika koncept om de ville ha elever som kom på besök till stadshuset, föreläsningar i demokratifrågor på skolan, politiker som kom ut till skolan och pratade om inflytandefrågor, och om vi fick besöka elevråden. På fyra av sex högstadieskolor har beredningen haft aktiviteter där de utgick från skolornas behov och önskemål.

Presidiet ringde till samtliga högstadierektorer och presenterade uppdraget, de träffades även på ett möte som deras verksamhetschef hade på Söndrebalg skola den 12 mars 2024. Efter det knöts kontakter med skolorna som redovisas i kapitlet nedan. Flera andra skolor var intresserade initialt men hörde inte av sig efter påminnelser.

2.1 Högstadieskolor

2.1.1 Magnarps skola

I maj månad kom klasserna från årskurs 8 till Stadshuset för en rundtur. Eleverna tyckte det var roligt att få se hur Stadshuset såg ut invändigt och ta del av hur många som arbetar inom kommunen samt vad de jobbar med. De fick även en kort presentation om valet till Europa parlamentet som ägde rum 9 juni 2024 och hur kommunen som är ansvarig för valet förbereder ett sådant event.

Avslutningsvis fick de träffa politiker, både kommunstyrelsens ordförande och ledamöter från beredningen så att de kunde berätta om hur det är att vara politiker och hur deras vardag ser ut. Syftet var att eleverna mer skulle få ta del av hur det är att engagera sig.

2.1.2 Nyhemsskolan

Under maj månad fick samtliga av beredningens ledamöter erbjudande om att träffa samtliga klasser från åk 8 och åk 9 på skolan. Under tre dagar besökte de 12 klasser från åk 8 och åk 9. Tre politiker samt en tjänsteperson deltog vid varje tillfälle. Det skedde under ordinarie tid för samhällslektion på 1 timme. Syftet var delvis att informera om det pågående valet till Europaparlamentet, samt ge politikerna en chans att var och en berätta om deras politiska engagemang, hur det väckts och hur den rollen ser ut för dem.

2.1.3 Strövelstorps skola

Den 15 oktober besökte två klasser från årskurs 8 Stadshuset, eleverna fick träffa tjänstepersoner och två politiker, ordförande från beredning 1 och 1:e vice ordförande i kommunfullmäktige. Eleverna fick en presentation i hur Ängelholm styrs, hur det går till att anordna ett val och hur de kan gå till väga för att göra sin röst hörd. Eleverna tog också tillfället i akt att ställa frågor till politikerna som var på plats.

2.1.4 Kungsgårdsskolan

Elevrådet på Kungsgårdsskolan frågade om de fick göra ett besök på Stadshuset. De fick träffa politiker och tjänstepersoner där fokus var på hur det är att engagera sig både i elevråd och som politiker. Politikerna berättade om anekdoter på deras engagemang som unga.

2.2 Fortsatt kontakt och aktiviteter med gymnasiet

Beredningen har under året fortsatt ha samverkan med gymnasiet i demokrati- och inflytande frågor där presidiet haft en tätt dialog med rektor och förstelärare.

I maj anordnades bokbord och gymnasieeleverna fick möjlighet att tala med politiker inför valet till Europaparlamentet. Dagen avslutades med en paneldebatt där gymnasiet moderatör hade förberett olika debatter mellan två partier, samt teman där samtliga fick svara.

Förklaring: Bilderna visar hur det såg ut under paneldebatten samt bokborden.

Den 31 maj hölls förtidsröstning på gymnasiet bibliotek för att underlätta för förstängångsväljare. Antalet röstande ökade signifikant i förhållande till valet 2022 vilket bör betraktas som en framgång för det demokratiska intresset hos eleverna på gymnasiet.

Den 20 september 2024 anordnade beredning 1 tillsammans med gymnasiet en föreläsning med Erik Amnå för gymnasiet lärare i utbildningssyfte kring demokrati-frågor.

2.3 Enkät elevråden

Under våren genomfördes en enkät i samtliga av högstadieskolornas elevråd. Beredningen ville ta reda på elevrådets förutsättningar och sammansättning - hur medlemmar väljs till elevrådet, antalet medlemmarna med mera. De flesta skolor har cirka tio personer i elevrådet med en representant med från varje klass. Samtliga elevråd har en ansvarig lärare eller rektor som deltar i möten och hjälper till. De har mellan ett till fem möten per termin.

Nedan följer ett urval till varför de valt att vara med i elevrådet och vad de anser det finns för utvecklingsområden:

- Vara med och påverka
- Tycker det är roligt
- Spännande och roligt
- Veta vad som är på gång
- En elevrådsdag hade varit bra så att fler i elevrådet får en känsla för vad man kan jobba med
- Att det som man pratar om händer på riktigt
- Att få igång ett bra samarbete och att ha ett större engagemang för att utföra aktiviteter.

2.4 Elevrådets dag

Den 17 oktober samlades elevrådsrepresentanter från alla högstadieskolor och elevkåren från gymnasiet i Ängelholm tillsammans med tjänstepersoner, ungdomsfullmäktige och beredning 1. Detta var första gången som formatet testades med att samla elevråden och ungdomsfullmäktige för att diskutera och möta politiken.

Syftet var att visa att engagemang och inflytande är möjligt för unga. Under dagen diskuterades även elevrätt och inflytande. Eleverna delade exempel på framgångsrika projekt de drivit, som förbättrad skolmat eller fysisk miljö. Det var tydligt att förutsättningarna för elevråden varierade, men alla drevs av samma mål: att kunna påverka sin vardag.

Dagen avslutades med att deltagarna fick träffa politiker och diskutera hur de kan stötta elevrådets arbete framöver. Enighet rådde om behovet av fler forum där elever kan träffa politiker regelbundet. Det är tydligt att unga vill träffa politiker

mer, både ute på skolorna genom informationsinsatser och inför beslutsfattande i olika frågor.

Förklaring: Presentationer och workshops under elevrådsdagen den 17 oktober 2024

3 Slutsatser

Demokratin behöver erövrats av varje generation, och generationen innan måste bevisa att det är något som är värt att kämpa för.

Många unga anser att de inte har möjligheter att påverka den lokala politikens beslutsfattare. De önskar ett inflytelseforum som ger ungdomarna möjligheter att komma till tals. För närvarande anses att avståndet är för stort mellan unga och beslutsfattandet. Här saknas formerna för ett närmande i vår kommun. Det finns i dag en allmän föreställning om att unga är mindre politiskt intresserade än andra åldersgrupper, och en oro över ungdomarnas ovillighet att bli medlemmar i politiska partier, ungdomsförbund och folkrörelser.

Vi ser också att graden av engagemang skiljer sig mellan olika grupper av unga. Tjejer, unga med utländsk bakgrund, unga med funktionsnedsättningar och unga som bor på landsbygden är grupper som har lägre grad av samhällsengagemang. Det är oroväckande (MUCF, 2021).

Det har varit svårare att få kontakt med de sex högstadieskolorna än det var med ett gymnasium under 2023. Kontinuitet krävs, och beredningen har fått godkänt av det

samlade presidiet för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att träffa skolklasser från Nyhemsskolan under våren 2025.

Att kommunens hållbarhetsenhet tillsammans med ungdomsfullmäktige initierat en elevrådsdag ses som mycket positivt och något som kommunen fortsatt behöver bevara.

3.1 Förslag på fortsatta åtgärder 2024

Kommunfullmäktiges beredning 1 föreslår att arbetet med demokratiseringsåtgärder fortsätter även efter att slutrapporten lämnats in i november 2024.

3.1.1 Gymnasiet & högstadiet

För andra året i rad genomförs en enkät på gymnasiet där samtliga elever bjuds in att svara på frågor kring inflytande och demokrati. Att göra detta varje år påvisar trender och vilka insatser som har gett förändring.

Den 11 september bjöds de politiska partierna in av gymnasiechefen Markus Eek. Arrangemanget uppskattades av eleverna och gav politikerna en chans att möta eleverna under ordnade former.

Vid samtal med företrädare för politiska partier under året har det framkommit att flera anser att arbetssättet bör fortsätta som ett pilotprojekt som sträcker sig över en tvåårsperiod. Innehållet av projektet sammanfaller med MUCF:s målsättning på ökade insatser för demokratifrågor och därmed bör kvalificeras för ekonomiska bidrag.

Denna satsning kan göras i samarbete med gymnasiet som skriver ansökan till MUCF. Beredningen tänkte initialt föreslå en satsning på både gymnasiet och högstadiet samtidigt, gymnasiet har redan kommit en bit in i denna process. Det finns en styrka i att ansökan nu sker från gymnasiet och att högstadiet kan involveras i ett senare skede.

Beredningen lyfter fram att det finns flera möjligheter att stärka barnrättsarbetet ytterligare och främja ungas förutsättningar för att delta i demokratin. I händelse av att gymnasiet inte beviljas något bidrag från MUCF, önskar beredningen att kommunen överväger en annan finansiering för att säkerställa att satsningen kan genomföras.

Om ovanstående förslag genomförs, kommer perioden att innehålla ett nationellt val år 2026. Efterföljande valanalyser kan ge svar på många frågor huruvida demokratiseringsåtgärder har gett resultat i form av att fler ungdomar har sökt sig till vallokaler.

Ängelholm visar då att med rätt verktyg kan vi öka intresse för demokrati- och samhällsfrågor.

3.1.2 Högstadiet

Beredningens bedömning är att de studiebesök som genomförts ute på skolorna och på Stadshuset varit lyckade och detta föreslås fortsätta. Eleverna har uppskattat möjligheten att ställa frågor till lokala politiker under dessa tillfällen samt att få information om hur de kan påverka och engagera sig.

Det är upp till varje rektor att besluta om politiker ska bjudas in på respektive högstadieskola, detta är en förutsättning för att kunna genomföra liknande event eller studiebesök framöver.

Ungas vilja och intresse för politik och demokratifrågor är något som genomsyrar de förslag som beredning 1 föreslår. Förhoppningen är att dessa kan bidra till en fortsatt positiv utveckling vad gäller ungas intresse för demokratifrågor.

Beredningen föreslår att:

- Årliga enkätundersökningar genomförs för att se trender
- Ungdomsfullmäktige undersöker möjligheten att samla elevråden och stärka samarbetet mellan skolorna i demokratifrågor. Ungdomsfullmäktige behöver då fortsatt möjlighet till stöttning för att driva demokratifrågor och arrangera årliga event likt Elevrådsdagen
- Undersöka en möjlig satsning i demokratifrågor i projekt tillsammans med MUCF
- Fortsätta erbjuda skolledningarna återkommande studiebesök för elever på Stadshuset eller ute på skolorna där elever får träffa politiker. Till exempel presentationer, bokbord eller partidebatter
- Tillsätta referensgrupper i beslutsprocesser som tar särskilt fokus på barn och unga samt vidga arbetssättet i kommunen.

4 Referenser

Amná, Erik & Helander, Anna. (2022). Ungas organisering och politiska deltagande. Stockholm: *Forte - forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd*, s.6-9.

MUCF, Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor (2021).
<https://www.mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/stora-skillnader-mellan-ungas-samhallsengagemang-viktigt-att-unga-far>